

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమద్భాగవతే ఉద్ధవగీతాసు
॥ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీఉద్ధవ ఉవాచ

సుదుస్తరామిమాం మన్యే యోగచర్యామనాత్మనః ।

యథాంజసా పుమాన్ సిద్ధ్యేత్తన్నే బ్రూహ్యంజసాచ్యుత ॥ 24.1 ॥

ప్రాయశః పుణ్డరీకాక్ష యుంజంతో యోగినో మనః ।

విషీదంత్యసమాధానాన్మనోనిగ్రహకర్మితాః ॥ 24.2 ॥

అథాత ఆనందదుఘం పదాంబుజం

హంసాః శ్రయేరన్నరవిందలోచన ।

సుఖం ను విశ్వేశ్వర యోగకర్మభి -

స్త్వన్మాయయామీ విహతా న మానినః ॥ 24.3 ॥

కిం చిత్రమచ్యుత తవైతదశేషబంధో

దాసేష్వనన్యశరణేసు యదాత్మసాత్త్వం ।

యోఽరోచయత్ సహ మృగైః స్వయమీశ్వరాణాం

శ్రీమత్కిరీటతటపీడితపాదపీఠః ॥ 24.4 ॥

తం త్వాఖిలాత్మదయితేశ్వరమాశ్రితానాం

సర్వార్థదం స్వకృతవిద్ విస్మజేత కో ను ।

కో వా భజేత్ కిమపి విస్మృతయేఽను భూత్యై

కిం వా భవేన్న తవ పాదరజోజషాం నః ॥ 24.5 ॥

నైవోపయంత్యపచితిం కవయస్తవేశ

బ్రహ్మయుషాపి కృతమృద్ధముదః స్మరంతః ।

యోఽంతర్బహిస్తనుభృతామశుభం విధున్వ -
న్నాచార్యచైత్యవపుషా స్వగతిం వ్యనక్తి || 24.6 ||

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుద్ధవేనాత్యనురక్తచేతసా
పృష్టో జగత్కృడనకః స్వశక్తిభిః |
గృహీతమూర్తిత్రయ ఈశ్వరేశ్వరో
జగాద సప్రేమమనోహరస్మితః || 24.7 ||

శ్రీభగవానువాచ
హంత తే కథయిష్యామి మమ ధర్మాన్ సుమంగలాన్ |
యాంచృద్ధయాఽఽచరన్ మర్త్యో మృత్యుం జయతి దుర్జయం || 24.8 ||

కుర్యాత్ సర్వాణి కర్మాణి మదర్థం శనకైః స్మరన్ |
మయ్యర్పితమనశ్చిత్తో మద్ధర్మాత్మమనోరతిః || 24.9 ||

దేశాన్ పుణ్యానాశ్రయేత మద్భక్తైః సాధుభిః శ్రితాన్ |
దేవాసురమనుష్యేషు మద్భక్తాచరితాని చ || 24.10 ||

పృథక్సత్రేణ వా మహ్యం పర్వయాత్రామహోత్సవాన్ |
కారయేద్ గీతనృత్యాద్యైర్మహారాజవిభూతిభిః || 24.11 ||

మామేవ సర్వభూతేషు బహిరంతరపావృతం |
ఈక్షేతాత్మని చాత్మానం యథా ఖమమలాశయః || 24.12 ||

ఇతి సర్వాణి భూతాని మద్భావేన మహాద్యుతే |
సభాజయన్ మన్యమానో జ్ఞానం కేవలమాశ్రితః || 24.13 ||

బ్రాహ్మణే పుల్కసే స్తేనే బ్రహ్మణ్యేఽర్కే స్ఫులింగకే |
అక్రూరే క్రూరకే చైవ సమద్యుక్ పండితో మతః || 24.14 ||

నరేష్వభీక్షం మద్భావం పుంసో భావయతోఽచిరాత్ |
స్పర్థాసూయాతిరస్కారాః సాహంకారా వియంతి హి || 24.15 ||

విసృజ్య స్మయమానాన్ స్వాన్ దృశం వ్రీడాం చ దైహికీం |
ప్రణమేద్ దండవద్ భూమావాశ్వచాండాలగోఖరం || 24.16 ||

యావత్ సర్వేషు భూతేషు మద్భావో నోపజాయతే |
తావదేవముపాసీత వాఙ్మనఃకాయవృత్తిభిః || 24.17 ||

సర్వం బ్రహ్మాత్మకం తస్య విద్యయాఽఽత్మమనీషయా |
పరిపశ్యన్నపరమేత్ సర్వతో ముక్తసంశయః || 24.18 ||

అయం హి సర్వకల్పానాం సద్ధీచినో మతో మమ |
మద్భావః సర్వభూతేషు మనోవాక్యాయవృత్తిభిః || 24.19 ||

న హ్యంగోపక్రమే ధ్వంసో మద్ధర్మస్యోద్ధవాణ్వపి |
మయా వ్యవసితః సమ్యజ్ నిర్గుణత్వాదనాశిషః || 24.20 ||

యో యో మయి పరే ధర్మః కల్ప్యతే నిష్ఫలాయ చేత్ |
తదాయాసో నిరర్థః స్యాద్ భయాదేరివ సత్తమ || 24.21 ||

ఏషా బుద్ధిమతాం బుద్ధిర్మనీషా చ మనీషిణాం |
యత్ సత్యమన్యతేనేహ మర్త్యేనాప్నోతి మామృతం || 24.22 ||

ఏష తేఽభిహితః కృత్స్నో బ్రహ్మవాదస్య సంగ్రహః |
సమాసవ్యాసవిధినా దేవానామపి దుర్గమః || 24.23 ||

అభీక్షశస్తే గదితం జ్ఞానం విస్పష్టయుక్తిమత్ |
ఏతద్ విజ్ఞాయ ముచ్యేత పురుషో నష్టసంశయః || 24.24 ||

సువివిక్తం తవ ప్రశ్నం మయైతదపి ధారయేత్ |
సనాతనం బ్రహ్మగుహ్యం పరం బ్రహ్మధిగచ్ఛతి || 24.25 ||

య ఏతన్మమ భక్తేషు సంప్రదద్యాత్ సుపుష్కలం |
తస్యాహం బ్రహ్మదాయస్య దదామ్యాత్మానమాత్మనా || 24.26 ||

య ఏతత్ సమధీయాత పవిత్రం పరమం శుచి |
స పూయేతాహరహర్మాం జ్ఞానదీపేన దర్శయన్ || 24.27 ||

య ఏతచ్ఛ్రద్ధయా నిత్యమవ్యగ్రః శృణుయాన్నరః |
మయి భక్తిం పరాం కుర్వన్ కర్మభిర్న స బధ్యతే || 24.28 ||

అప్యుద్ధవ త్వయా బ్రహ్మ సఖే సమవధారితం |
అపి తే విగతో మోహః శోకశ్చాసౌ మనోభవః || 24.29 ||

నైతత్త్వయా దాంభికాయ నాస్తికాయ శరాయ చ |
అశుశ్రూషోరభక్తాయ దుర్వినీతాయ దీయతాం || 24.30 ||

ఏతైర్దోషైర్విహీనాయ బ్రహ్మణ్యాయ ప్రియాయ చ |
సాధవే శుచయే బ్రూయాద్ భక్తిః స్యాచ్ఛాద్రయోషితాం || 24.31 ||

నైతద్ విజ్ఞాయ జిజ్ఞాసోర్జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే |
పీత్వా పీయాషమమృతం పాతవ్యం నావశిష్యతే || 24.32 ||

జ్ఞానే కర్మణి యోగే చ వార్తాయాం దండధారణే |
యావానర్థో నృణాం తాత తావాంస్తేఽహం చతుర్విధః || 24.33 ||

మర్త్యో యదా త్యక్తసమస్తకర్మా
నివేదితాత్మా విచిక్లీర్షితో మే |
తదామృతత్వం ప్రతిపద్యమానో
మయాఽఽత్మభూయాయ చ కల్పతే వై || 24.34 ||

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఏవమాదర్శితయోగమార్గ -
 స్తదోత్తమశ్లోకవచో నిశమ్య |
 బద్ధాంజలిః ప్రీత్యుపరుద్ధకంతో
 న కించిదూచేఽశ్రుపరిప్లుతాక్షః || 24.35 ||

విష్టభ్య చిత్తం ప్రణయావఘూర్ణం
 ధైర్యేణ రాజన్ బహు మన్యమానః |
 కృతాంజలిః ప్రాహ యదుప్రవీరం
 శీర్షా స్పృశంస్తచ్చరణారవిందం || 24.36 ||

శ్రీఉద్ధవ ఉవాచ

విద్రావితో మోహమహాంధకారో
 య ఆశ్రితో మే తవ సన్నిధానాత్ |
 విభావసోః కిం ను సమీపగస్య
 శీతం తమో భీః ప్రభవంత్యజాద్య || 24.37 ||

ప్రత్యర్పితో మే భవతానుకంపినా
 భృత్యా య విజ్ఞానమయః ప్రదీపః |
 హిత్వా కృతజ్ఞస్తవ పాదమూలం
 కోఽన్యత్ సమీయాచ్ఛరణం త్వదీయం || 24.38 ||

వృక్షశ్చ మే సుదృఢః స్నేహపాశో
 దాశార్థవృష్ట్యంధకసాత్వతేషు |
 ప్రసారితః సృష్టివివృద్ధయే త్వయా
 స్వమాయయా హ్యత్మసుబోధహేతినా || 24.39 ||

నమోఽస్తు తే మహాయోగిన్ ప్రపన్నమనుశాధి మాం |
 యథా త్వచ్ఛరణాంభోజే రతిః స్యాదనపాయినీ || 24.40 ||

శ్రీభగవానువాచ

గచ్ఛోద్ధవ మయాఽఽదిష్టో బదర్యాఖ్యం మమాశ్రమం ।
తత్ర మత్పాదతీర్థోదే స్నానోపస్సర్శనైః శుచిః ॥ 24.41 ॥

ఈక్షయాలకనందాయా విధూతాశేషకల్మషః ।
వసానో వల్కలాన్యంగ వన్యభుక్ సుఖనిఃస్పృహః ॥ 24.42 ॥

తితిక్షుర్ద్వంద్వమాత్రాణాం సుశీలః సంయతేంద్రియః ।
శాంతః సమాహితధియా జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతః ॥ 24.43 ॥

మత్తోఽనుశిక్షితం యత్తే వివిక్తమనుభావయన్ ।
మయ్యావేశితవాక్పితౄ మద్ధర్మనిరతో భవ ।
అతివ్రజ్య గతిస్తిస్తో మామేష్యసి తతః పరం ॥ 24.44 ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఏవముక్తో హరిమేధసోద్ధవః
ప్రదక్షిణం తం పరిస్సృత్య పాదయోః ।
శిరో నిధాయాశ్రుకలాభిరార్ద్రాద్ధి -
ర్వృషించదద్వంద్వపరోఽప్యపక్రమే ॥ 24.45 ॥

సుదుస్త్వజస్నేహవియోగకాతరో
న శక్నువంస్తం పరిహాతుమాతురః ।
కృచ్ఛం యయౌ మూర్ధని భర్తృపాదుకే
బిభ్రన్నమస్కృత్య యయౌ పునః పునః ॥ 24.46 ॥

తతస్తమంతర్హృది సన్నివేశ్య
గతో మహాభాగవతో విశాలాం ।
యథోపదిష్టాం జగదేకబంధునా
తపః సమాస్థాయ హరేరగాద్ గతిం ॥ 24.47 ॥

య ఏతదానందసముద్రసంభృతం

జ్ఞానామృతం భాగవతాయ భాషితం ।

కృష్ణేన యోగేశ్వరసేవితాంఘ్రిణా

సచ్చద్ధయాఽఽసేవ్య జగద్ విముచ్యతే ॥ 24.48 ॥

భవభయమపహంతుం జ్ఞానవిజ్ఞానసారం

నిగమకృదుపజహ్రే భృంగవద్ వేదసారం ।

అమృతముదధితశ్చాపాయయద్ భృత్యవర్గాన్

పురుషమృషభమాద్యం కృష్ణసంజ్ఞం నతోఽస్మి ॥ 24.49 ॥

॥ ఇతి ఉద్ధవగీతాసు చతుర్వింశోఽధ్యాయః సమాప్తః ॥